

سخنان حکیمانه ی امیرالمؤمنین حضرت علی (علیه السلام)

<"xml encoding="UTF-8?">

سخنان حکیمانه ی امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب «علیه السلام»

- * ایمان شخص را از قسم هاش باید شناخت.
- * برادر کسی است که در سختی برادری کند.
- * اظهار توانگری جزء شکر است.
- * ادب مرد بهتر از طلای اوست.
- * پرداخت قرض از دین است.
- * زن و فرزند را ادب کن تا به آنها سود رسانده باشی.
- * با بدان نیکی کن تا از بدی آنها جلوگیری کنی.
- * برادران این دوره جاسوس عیوب اند.
- * آسایش مردم در ناامیدی (از مال مردم) است.
- * پنهان داشتن سختی ها از جوانمردی است.
- * نیکی با پدر و مادر خیری است که پیش فرستاده می شود.
- * پس از صبر، خود را به پیروزی بشارت ده.
- * برکت مال به زکات است.
- * دنیا را با آخرت سودا کن تا سود ببری.
- * گریه مومن از ترس خدا باعث روشنی چشم است.
- * با نیکی، آزاده ها بنده می شوند.
- * کار خیر را زود انجام ده تا کامیاب شوی.
- * شکم انسان دشمن او است.

صبح شنبه و پنجشنبه برکت است.*

بلای انسان در زیر زبان است.*

باقیمانده ی عمر قیمت ندارد.*

کار نیک را با منت باطل مکن.*

خوشرویی (هنگام بخشش) بخشش دیگری است.*

به خدا توکل کن، کفایت می کند.*

تاخیر کار، بداقبالی است.*

آنچه اول عمر از دست رفته در پایان زندگی جبران کن.*

کسالت و بی حالی در نماز از ضعف ایمان است.*

ورود دست های زیاد در سفره برکت است.*

از کارهای ناپسند تغافل کن تا محترم شوی.*

هشیاری و زیرکی خود را در ترک گناه قرار ده.*

فروتنی انسان به کرم او است.*

گودال حرص را جز خاک چیزی پر نکند.*

رخنه ی دین به مرگ علماء است.*

جامه ی سلامت کهنه نمی شود.*

دوام سلطنت، در سایه ی عدالت است.*

احسان را با عذرخواهی تکرار کن (اگر از ناقابلی عذر خواهی کنی چنان است که دوباره نسبت به او احسان کرده ای).*

ثواب آخرت از نعمت دنیا بهتر است.*

بقای جان به غذا است، و بقای روح به فنا (و انتقال از این جهان) است.*

ستایش اهل کرم، موجب مزید عطای آنها ست.*

هر چه داری بذل کن (البته تا حدی که خود را محتاج دیگران نکنی).*

جمال انسان به حلم است.*

بخشش اندک تهیدست (که از آنچه داشته داده) بسیار است.*

همنشین بد، شیطان است.*

جولان باطل یک ساعت است، و دولت حق تا قیامت.*

زیبایی سخن به کوتاهی و اختصار است.*

همنشین نیک غنیمتی است.*

با مستمندان همنشینی کن تا شکر زیاد شود.*

آنکه مرگ (و نیستی) ندارد بزرگوار است.*

علم انسان یاور اوست.*

زیور زنان طلاست.*

حیای انسان پرده ای است (بر اعمال زشتش).*

ترشی غذا بهتر از ترشی سخن است. *

تند مزاجی، مرد را به هلاکت می دهد. *

وفا از مردم بی اصل و نسب ممتنع است. *

شغل انسان گنج است. *

خوش خویی غنیمت است. *

از خدا بترس، از دیگران در امان باش. *

بهترین رفیق آن است که به خیر رهبریت کند. *

با نفس مخالفت کن تا آسوده شوی. *

معامله ی آنکه دین به دنیا فروشد سراپا زیان است. *

رفیق انسان، دلیل خرد او است. *

خالی بودن دل (از غصه) بهتر از پر بودن کیسه است. *

ترس خدا دل را جلا می دهد. *

اخلاص در دوستی از خوشی پیمانی است. *

بهترین زنان آن است که بچه آور و مهربان باشد. *

بهترین مالها آن است که در راه خدا صرف شود. *

داروی قلب رضایت به قضا و قدر است. *

درد نفس در حرص است، و درمانش در جلوگیری از آن. *

نشانه ی عقل انسان، گفتار او است. *

علامت گوهر انسان، رفتار او است. *

دوام خوشی به دیدار دوستان است. *

دولت افراد پست و نالایق، آفت مردان است. *

دینار بخیلان سنگ است. *

دین انسان گفتار او است. *

دولت پادشاهان به عدالت است. *

همیشه خشم را فرو نشان که سرانجام نیک بیایی. *

طغیانگران را بگذار در طغیان خود بمانند (یعنی جز انجام وظیفه نهی از منکر چیزی به عهده تو نیست). *

یک گناه زیاد است و هزار طاعت کم. *

«ذراقه ی» شاهان لبها را می سوزاند (ذراقه گیاه خوشبویی بوده و مراد این است که استفاده از سلاطین خطرناک

است). *

ذلت انسان در طمع است. *

آن که ذلت فقر دارد، نزد خدا عزیز است. *

یاد جوانی، حسرت است. *

روانی زبان، سرمایه ای است. *

یاد مرگ، جلای قلب است. *

دیدار دوست، جلای چشم است. *

پدرت را مراعات کن، تا پسرت ترا مراعات کند. *

رفاه زندگی در سایه ی امنیت است. *

رتبه ی علم بالاترین رتبه هاست. *

روزی خود به دنبال تو می دود، آسوده باش. *

تولد، قاصد مرگ است. *

نقل حدیث، موجب نسبت پیدا کردن با پیغمبر – صلی الله علیه و آله و سلم – است. *

هنگام غلبه ی هوای نفس، حق را مراعات کن. *

رفیق شخص، نشانه ی عقل او است. *

مردم را به میزانشان وزن کنید (یعنی با هرکسی در حدود عقل و معرفت وی رفتار کنید). *

زحمت مردان صالح، رحمت است. *

زوال علم، از مرگ علما آسان تر است (چه آن که اگر کتابی از علم مثلاً نابود شود، علما با تحقیق و زحمت آن را زنده کنند، ولی بدون علماء دانش و کتاب نفعی ندهد). *

هرکس را به قدری که احترام می کند دیدن کن. *

زاویه های دنیا پر از مصیبت است. *

دیدن رفیق، ستایشی از محبت های او است. *

دیدن ضعیفان، از تواضع است. *

زیور باطن از زینت ظاهر بهتر است. *

بدگمانی، از کارهای حرام است. *

خوشی دنیا، فریبی است. *

بدخویی وحشتی است که راه گریز ندارد. *

روش هر کس معرفت باطن اوست. *

سلامت انسان در نگهداری زبان است. *

خاموشی زبان سلامتی انسان است (در مواردی که حرف زدن وظیفه و لازم نباشد). *

بزرگان امت فقیهانند. *

حربه ی ضعیفان شکایت است. *

بالا رفتن انسان به فروتنی است. *

عیب علم، خودپسندی است. *

برای تحصیل بهشت، دامن همت به کمر زن. *

اندکی معرفت، به از بسیار عمل است. *

موی سفید قاصد مرگ است. *

شفای قلب به قرائت قرآن است. *

توانگر بخیل، از مستمند سخاوتمند درویش تر است. *

شرط دوستی، ترک رنج و تکلف است. *

بدترین خلق کسی است که مردم از او بترسند.*
صدقه مایه ی نجات است.*
صدقه ی بدن روزه است.*
صبر موجب ظفر است.*
نماز شب روشنایی روز است.*
مصلحت انسان به حفظ زبان است.*
با نیکان رفاقت کن، تا از شر اشرار در امان باشی.*
سکوت نادان، عیب پوش او است.*
با خویشان نیکی کن، حامیانت زیاد می شوند.*
صلاح دین به تقواست، و فسادش به طمع.*
هر که به غیر از خدا امید بندد، رنجش بیهوده است.*
خدا روزی هرکس را ضمانت کرده است.*
کتک دوست دردناک تر است.*
روشنی دل از خوردن حلال است.*
ضربه ی زبان از ضربت نیزه سخت تر است.*
هر که به اشرار اعتماد کند گمراه است.*
هر که دین به دنیا فروشد گمراه است.*
تنگی قلب از تنگی دست مشکل تر است.*
هر که دستش تنگ (و ممسک) است سینه اش تنگ است.*
دنیا بر اهل بغض و دشمنی تنگ است.*
خوشا به حال آنکه عافیت نصیبش شد.*
عمر دراز با عبادت، از امتیازات پیمبرانست.*
هر که رنجش کم است عمرش زیاد است.*
تحصیل ادب به از تحصیل زر است.*
هر که امیدش کوتاه است عمرش دراز است.*
اطاعت از دشمن نابودی است.*
خوشا به حال آن که اهل و عیال (ناصالح) ندارد.*
اطاعت خدا غنیمت است.*
ظلم، انسان را به خاک هلاک می افکند.*
مظلومه ی ستمدیدگان از بین نمی رود.*
ظلم، ستمگر را نابودی می دهد.*
عطش مال از عطش آب سخت تر است.*
تاریکی ستم، ایمان را تیره می کند.*
سایه ی والیان حق، سایه ی خداوند است.*

- سایه ی عمر ستمگر کوتاه است. *
- سایه ی کریمان پهناور است. *
- با قناعت زیست کن تا پادشاهی کنی. *
- بلند همتی از ایمان است. *
- عیب سخن، درازی آن است. *
- سرانجام ظلم وخیم است. *
- دشمن دانا به از نادان دوست. *
- گرفتاری آخرت دشوار است، وسیله ی سهولت فراهم کن. *
- در حفظ (علوم) بکوش نه در جمع کتاب. *
- کیفر ستمکار مرگ زودرس است. *
- به دنبال هر شبی روزی است. *
- هر که سالم است غنیمت برده. *
- متوکلان گران قدراند. *
- کشاکش مرگ، از همنشینی ناجنس آسان تر است. *
- جوان خردمند، به از پیر بی خرد است. *
- آن که ترا به بدرفتاری دلالت کند فریبت داده. *
- هر که ترا بیجا به خشم آورد خیانت کرده. *
- از مطلب حق غضب کردن، زشت است. *
- غنیمت مومن، به چنگ آوردن حکمت است. *
- هر که دین به دست آورده، رستگار شده. *
- افتخار به فضیلت، به از فخر به نژاد است. *
- هر که از شر نفس سالم ماند رستگار است. *
- زیرکی انسان دلیل اصالت اوست. *
- نجات در راستی است. *
- هر دلی به چیزی مشغول است. *
- ناسپاس نعمتش دوام ندارد. *
- گفتار هرکس معرف ضمیر او است. *
- پذیرفتن حق از دین است. *
- قوت قلب اثر ایمان صحیح است. *
- حرص، قاتل حریص است. *
- کار را به اندازه و تدبیر انجام ده، تا از لغزش برهی. *
- ارزش هر کسی به اندازه دانش اوست. *
- همنشین هرکس دلیل دین او است. *
- تزدیک شدن به اشرار، زیان بخش است. *

سخت دلی از سیری است. *

ارزش هرکس، به قدر همت اوست. *

کلام خدا، داروی دلهاست. *

کافر سخاوتمند از مومن بخیل به بهشت نزدیکتر است. *

ناسپاسی نعمت را زوال دهد. *

پیر را درد پیری بس است. *

حسود را درد حسد بس است. *

کمال علم به حلم است. *

تکمیل بخشش به عذر خواهی است. *

این عیب برای دنیا بس که وفا ندارد. *

علم به مرگ، غصه ای کافی است. *

موی سفید برای اعلام مرگ کافی است. *

چنان که رحم کنی رحمت کنند. *

هر چه بکاری بدروی. *

گفتار نرم زنجیر دلهاست. *

سخن نرم گو، تا محبوب شوی. *

دوران پیری جزء عمر نیست. *

حسود آسایش ندارد. *

سلطنت دانش، زوال پذیر نیست. *

هر دشمنی علت و مصلحتی دارد، جز دشمنی حسود. *

هر که همت بلند دارد اندوهش طولانی است. *

پر حرف، ملامتگر زیاد دارد. *

آبشخور شیرین و گوارا، مورد هجوم است (یعنی طالبین حضور صاحبان کمال زیاداند). *

محفل علم باغستان بهشت است. *

همنشینی اشرار، چون سفر دریا (خطرناک) است. *

آن که لب فرو بندد، پشیمانی نبیند. *

مجلس بزرگواران، آموختن سخنان (نیک) است. *

فضیلت انسان، زیر زبانش نهفته است. *

همنشینی با احزاب و دسته های مختلف، دین را تباه کند. *

نور مومن از نماز شب است. *

فراموشی مرگ، زنگار قلب است. *

دل را با نماز در تاریکی، روشن کن. *

چون موی سفید شود، خبر مرگت رسیده. *

نرم ترین بستر برای خواب امنیت است. *

رسیدن به آرزوها، در سایه ی توانگری است. *

آتش فراق از آتش جهنم سوزنده تر است. *

طراوت و خرمی چهره، در اثر راستگویی است. *

نیکی بی مورد ظلم است. *

گناه صدقه ی منت گذار، از ثوابش بیشتر است. *

زمامداری احمق زودگذر است. *

وای بر آن که اخلاقش بد، و رویش زشت است. *

تنهایی از همنشین بد بهتر است. *

آن که بدی ترا نادیده گیرد برادری کرده. *

آن که با تو دشمنی نورزد دوستی کرده. *

وای بر حسود از شر حسد. *

خدا رزق سرپرست کودک را می رساند. *

وای بر آن که بر آزادگان ستم کند. *

اندوه هرکس به قدر همت او است. *

هیئات از نصیحت دشمن. *

همت سعادت‌مند در امر آخرت است، و همت شقاوتمند در دنیا. *

تباهی انسان به خودپسندی است. *

فرار از خویشتن (یعنی فرار از هواهای نفسانی و خواسته های نامشروع خویش) سودمندتر است تا فرار از شیر. *

حریص، هلاک شده و خبر ندارد. *

هر چه داری بیار تا شناخته شوی. *

ارزش هرکس به قدر همت او است. *

مقدرات خواهد رسید. *

سخن چین، فتنه ی چند ماهه را یک ساعته برپا می کند. *

صدقه، رزق را زیاد می کند. *

رزق به دنبال تو می دود، چنان که تو به دنبال او. *

بیمناک چون در خطر واقع شود دلش آرام می شود. *

صابر، عاقبت به مراد می رسد. *

انسان با راستی به مرتبه ی بزرگان می رسد. *

شخص در اثر احسان به قبیله، مهتر آنان می شود. *

ناامیدی راحتی جان است. *

همنشینی سعادت‌مندان موجب ترقی است. *

حلم رفیقی است که اشتباه نمی کند. قناعت شمشیری است که کند نمی شود. بالاترین ذخیره برای روز سختی صبر است. هر که صبر را یاور خود قرار دهد از هیچ حادثه ای باک ندارد. *

توصیف مؤمن

مومن، در دنیا راستگو و بیدار دل است، حدود را رعایت می کند، صندوق علم است، عقلی کامل قلبی سالم و حلمی ثابت دارد، دست باز و بخشنده است، درب خانه اش برای احسان گشوده است، لبخندش زیاد و اندوه باطنش همیشگی است، متفکر، کم خواب، کم خنده و خوش طبع است، طمع را کشته و هوی را نابود کرده، به دنیا بی علاقه، و به آخرت علاقمند است، مهمان نواز و یتیم پرور است، کودکان را نوازش و بزرگان را احترام می کند، سائل را محروم نمی کند، عیادت بیمار و تشییع جنازه می کند، حرمت قرآن را می شناسد، با خدا راز و نیاز دارد، بر گناهان خود می گرید، امر به معروف و نهی از منکر می نماید، تا گرسنه یا تشنه نشود نمی خورد، مودب حرکت می کند، با غضب (یعنی جدیت) سخن می گوید، با وفق و مدارا موعظه می کند، از غیر خدا بیم ندارد، و به غیر او امیدوار نیست، جز به حمد و ثنای حق نمی پردازد، در نماز سستی نمی کند، تکبر ندارد، به مال نمی نازد، به عیب خویشان مشغول است و از عیب دگران فارغ، روشنی چشمش در نماز و حرفه اش روزه، و عادتش راستی، و شکر مایه ی برکت او است، رهبرش عقل و توشه اش تقواست، دنیا برای او دکان (مرکز کسب) و قبر سرمنزله است، سرمایه اش شب و روز (عمر) و منزل و ماوایش بهشت، معاشرش قرآن است، محمد - صلی الله علیه و آله و سلم - شفیع - گناهانش - و خدای عزوجل انیس او است.